

KANCELARIA
SENATU

BIURO ANALIZ I PETYCJI

BAP.DPK.133.263.2024-ED

Warszawa, 12 września 2024 r.

Informacja o petycji P11-104/24

Podjęcie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy o pomocy dla producentów rolnych w zapłacie części podatku rolnego

I. Wnoszący petycję:

Związek Zawodowy Rolnictwa „Korona”.

Petycja zbiorowa z dnia 5 sierpnia 2024 r.

II. Przedmiot petycji:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą projektu ustawy o pomocy dla producentów rolnych w zapłacie części podatku rolnego za 2024 r.

III. Uzasadnienie wnoszących petycję:

Autorzy petycji wskazali, że rok 2024 to kolejny bardzo trudny rok dla polskich producentów rolnych na skutek nadmiernego przywozu produktów rolnych z Ukrainy do Polski. Import produktów rolnych doprowadził do problemów zarówno producentów rolnych, jak i podmiotów skupowych i wciąż ma odbicie w sytuacji jaka panuje na rynku.

Według petytorów, kwota pomocy dla producentów rolnych w zapłacie części podatku rolnego za 2024 r. będzie obniżać kwotę podatku rolnego przypadającą do zapłacenia przez producenta rolnego z tytułu IV raty podatku rolnego z 2024 r., a w przypadku, gdy podatek rolny został w całości zapłacony przez producenta rolnego do dnia złożenia wniosku o pomoc, organ podatkowy wypłaci kwotę określoną w decyzji o przyznaniu pomocy na rachunek wskazany przez producenta rolnego we wniosku o pomoc. Pomoc będzie dotyczyła producentów rolnych, którzy są podatnikami podatku rolnego, którzy w dniu składania wniosku o pomoc są właścicielami (posiadaczami) lub współwłaścicielami (współposiadaczami) gruntów rolnych stanowiących gospodarstwa rolne. Co do zasady pomoc jest kierowana wyłącznie dla producentów rolnych prowadzących działalność rolniczą i posiadających gospodarstwa rolne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym.

Wnioskodawcy wskazali, że administratorem danych osobowych będzie gmina, do której zostanie złożony wniosek o pomoc. Pomoc będzie realizowana ze środków budżetu państwa.

Gminy otrzymają od wojewody dotację na:

1) wypłatę pomocy w formie zapłaty części IV raty podatku rolnego producenta rolnego lub zwrot kwoty pomocy na rachunek producenta rolnego w przypadku, gdy przed złożeniem wniosku o pomoc producent rolny w całości zapłacił podatek rolny za 2024 r. oraz

2) na pokrycie kosztów związanych z przyznaniem i wypłatą pomocą dla producentów rolnych w zapłatach części podatku rolnego za 2024 r. w kwocie stanowiącej iloczyn ilości wydanych decyzji i kwoty 18,50 zł na 1 wydaną decyzję o przyznaniu pomocy. Kwota ryczałtu refinansującego gminom koszt wydania decyzji została uzgodniona z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu.

Zdaniem petytorów, wprowadzenie projektowanych przepisów będzie miało wpływ na producentów rolnych prowadzących działalność rolniczą. Wdrożenie wnioskowanego rozwiązania poprawi płynność finansową producentów rolnych, odczuwających negatywne skutki na rynkach rolnych spowodowane wojną w Ukrainie, a docelowo wpłynie na wzrost konkurencyjności polskich gospodarstw rolnych na rynku Unii Europejskiej.

Dodatkowo, autorzy petycji wskazali, że przedkładają ministerialny projekt przedmiotowej ustawy z poprawką, tj. wszelkie terminy składania wniosków związane z pomocą dla producentów rolnych w zapłacie części podatku rolnego za 2024 r. i rozliczeniem zostały opóźnione o 1 rok.

IV. Stan prawny:

Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1176), zwana dalej „ustawą”, w art. 1 określa przedmiot opodatkowania - mianowicie opodatkowaniu podatkiem rolnym podlegają grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne, z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza.

Natomiast art. 2 ust. 1 i 2 ustawy wskazuje, że za gospodarstwo rolne uważa się obszar gruntów, o których mowa w art. 1 ustawy, o łącznej powierzchni przekraczającej 1 ha lub 1 ha przeliczeniowy, stanowiących własność lub znajdujących się w posiadaniu osoby fizycznej, osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej, w tym spółki, nieposiadającej osobowości prawnej.

Z kolei za działalność rolniczą uważa się produkcję roślinną i zwierzęcą, w tym również produkcję materiału siewnego, szkółkarskiego, hodowlanego oraz reprodukcyjnego, produkcję warzywniczą, roślin ozdobnych, grzybów uprawnych, sadownictwa, hodowlę i produkcję materiału zarodowego zwierząt, ptactwa i owadów użytkowych, produkcję zwierzęcą typu przemysłowego fermowego oraz chów i hodowlę ryb.

Ponadto, art. 3 ustawy określa pojęcie podatnika podatku rolnego.

1. Podatnikami podatku rolnego są osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne, w tym spółki, nieposiadające osobowości prawnej, będące:

1) właścicielami gruntów, z zastrzeżeniem ust. 2;

2) posiadaczami samoistnymi gruntów;

3) użytkownikami wieczystymi gruntów;

4) posiadaczami gruntów, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, jeżeli posiadanie:

a) wynika z umowy zawartej z właścicielem, z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa lub z innego tytułu prawnego, a także jeżeli dotyczy nieruchomości znajdujących się w Zasobie, o którym mowa w art. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości, albo

b) jest bez tytułu prawnego, z wyjątkiem gruntów wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa lub będących w zarządzie Lasów Państwowych; w tym przypadku podatnikami są odpowiednio jednostki organizacyjne Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa i Lasów Państwowych.

2. Jeżeli grunty znajdują się w posiadaniu samoistnym, obowiązek podatkowy w zakresie podatku rolnego ciąży na posiadaczu samoistnym.

3. Jeżeli grunty gospodarstwa rolnego zostały w całości lub w części wydierżawione na podstawie umowy zawartej stosownie do przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników lub przepisów dotyczących uzyskiwania rent strukturalnych, podatnikiem podatku rolnego jest dzierżawca.

4. Jeżeli grunty gospodarstwa rolnego zostały wniesione do spółdzielni produkcyjnej jako wkład gruntowy, podatnikiem podatku rolnego jest spółdzielnia produkcyjna.

5. Jeżeli grunty, o których mowa w art. 1, ustawy, stanowią współwłasność lub znajdują się w posiadaniu dwóch lub więcej podmiotów, to stanowią odrębny przedmiot opodatkowania podatkiem rolnym, a obowiązek podatkowy ciąży solidarnie na wszystkich współwłaścicielach (posiadaczach), z zastrzeżeniem ust. 6 i 7.

6. Jeżeli grunty, o których mowa w ust. 5, stanowią gospodarstwo rolne, obowiązek podatkowy ciąży na tej osobie będącej współwłaścicielem (posiadaczem), która to gospodarstwo prowadzi w całości.

7. Zasady odpowiedzialności solidarnej za zobowiązanie podatkowe, o której mowa w ust. 5, nie stosuje się, jeżeli jeden lub kilku współwłaścicieli (posiadaczy) jest zwolnionych od podatku rolnego albo nie podlega temu podatkowi. W takiej sytuacji obowiązek podatkowy ciąży solidarnie na współwłaścicielach (posiadaczach), którzy podlegają podatkowi rolnemu oraz nie są zwolnieni od tego podatku, w zakresie odpowiadającym ich łącznemu udziałowi w prawie własności lub posiadaniu.

Dodatkowo, art. 4 ust. 1 ustawy stanowi, że podstawę opodatkowania podatkiem rolnym:

1) dla gruntów gospodarstw rolnych – jest liczba hektarów przeliczeniowych ustalana na podstawie powierzchni, rodzajów i klas użytków rolnych wynikających z ewidencji gruntów i budynków oraz zaliczenia do okręgu podatkowego;

2) dla pozostałych gruntów - liczba hektarów wynikająca z ewidencji gruntów i budynków.

Z kolei art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2 i ust. 2 i 3 ustawy określa wysokość podatku rolnego, mianowicie podatek rolny za rok podatkowy wynosi:

1) od 1 ha przeliczeniowego gruntów, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 - równowartość pieniężną 2,5 q żyta,

2) od 1 ha gruntów, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 - równowartość pieniężną 5 q żyta

- obliczone według średniej ceny skupu żyta za 11 kwartałów poprzedzających kwartał poprzedzający rok podatkowy.

Średnią cenę skupu żyta, o której mowa w ust. 1, ustala się na podstawie komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym RP "Monitor Polski", w terminie do dnia 20 października roku poprzedzającego rok podatkowy.

Rady gmin są uprawnione do obniżenia cen skupu określonych w ust. 2, przyjmowanych jako podstawa obliczania podatku rolnego na obszarze gminy.

V. Prace legislacyjne:

Obecnie nie są prowadzone prace legislacyjne dotyczące przygotowania projektu ustawy o pomocy dla producentów rolnych w zapłacie części podatku rolnego za 2024 r.

VI. Informacje dodatkowe:

Konsekwencją podziału gruntów rolnych na grunty gospodarstwa rolnego i pozostałe jest ustalenie, od 1.01.2003 r., dwóch stawek w podatku rolnym. Pierwsza z nich, wynosząca równowartość pieniężną 2,5 q żyta, jest stosowana do hektarów przeliczeniowych gospodarstwa rolnego. Stawka stanowiąca równowartość pieniężną 5 q żyta znajduje zastosowanie do gruntów rolnych niestanowiących gospodarstwa rolnego w rozumieniu komentowanej ustawy.

Zróżnicowanie stawek podatku rolnego nie stanowi naruszenia art. 32 Konstytucji RP, formułującego zasadę równości wobec prawa. Trafnie uznał Wojewódzki Sąd Administracyjny w Opolu w wyroku z 21.11.2018 r., że nie można podzielić zarzutu wskazującego na nierówne traktowanie podatników i uprzywilejowanie właścicieli gospodarstw o powierzchni powyżej 1 ha.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, wszyscy są wobec prawa równi. Wynikająca z tego przepisu zasada równości wobec prawa byłaby naruszona przez przepis rangi ustawowej wówczas, gdy przepis ustawy w sposób różny traktowałby podmioty znajdujące się w takiej samej sytuacji – posiadające cechę wspólną (relewantną). Z taką sytuacją nie mamy do czynienia w przypadku opodatkowania gospodarstw rolnych i pozostałych gruntów sklasyfikowanych w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne.

W literaturze przedmiotu wskazuje się, że powiązanie wysokości stawki podatku rolnego jedynie z ceną żyta jest rozwiązaniem niespełniającym zakładanego celu, tj. uzależnienia wysokości podatku od dochodowości gospodarstw. Postuluje się określenie stawki, opierając się na średnich cenach skupu kilku podstawowych produktów rolnych.

Stawka podatku jest bezpośrednio zależna od średniej ceny skupu żyta za 11 kwartałów poprzedzających kwartał poprzedzający rok podatkowy. Ustalanie średniej ceny skupu żyta za 11 kwartałów (wcześniej: trzy kwartały roku poprzedzającego rok podatkowy) miało na celu uniknięcie gwałtownych skoków stawki podatku w związku z wahaniami cen skupu żyta.¹

Średnia cena skupu żyta wyniosła, zgodnie z komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z 19.10.2023 r. w sprawie średniej ceny skupu żyta za okres 11 kwartałów będącej podstawą do ustalenia podatku rolnego na rok podatkowy 2024 r. – 89,63 zł za 1 decytonę.

¹ Etel Leonard, Pahl Bogumił, Popławski Mariusz, *Podatek rolny*. Komentarz, LEX/el. 2021.

Ponadto, wskazać należy, że 29 marca 2024 r., w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów, opublikowano informację o projekcie ustawy o zmianie ustawy o pomocy dla producentów rolnych w zapłacie części podatku rolnego za 2024 r. - poprzedni tytuł: projekt ustawy o zwrocie części podatku rolnego za 2024 r. (nr UD 35). Organem odpowiedzialnym za opracowanie projektu było Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W dniu 5 kwietnia 2024 r. pojawiła się informacja o projekcie przedmiotowej ustawy na stronie Rządowego Centrum Legislacji. Następnie trwały prace nad projektem ustawy tj. projekt ustawy został m.in. przedłożony do rozpatrzenia Stałemu Komitetowi Rady Ministrów.

Niemniej jednak, ze względu na brak możliwości wskazania źródła finansowania pomocy określonej w projekcie ustawy o pomocy dla producentów rolnych w zapłacie części podatku rolnego za 2024 r., projekt ustawy został wycofany z dalszych prac legislacyjnych. W załączeniu pismo Pana Czesława Siekierskiego - Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi skierowane do Pana Mariusza Skowrońskiego Sekretarza Stałego Komitetu Rady Ministrów z 24 lipca 2024 r.

Ponadto, w dniu 1 sierpnia 2024 r. do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi została skierowana interpelacja o nr 4212 w sprawie wycofania projektu obniżki podatku rolnego. W załączeniu, interpelacja nr 4212.

W odpowiedzi na złożoną interpelację Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Czesław Siekierski w piśmie z 28 sierpnia 2024 r., skierowanym do Marszałka Sejmu Szymona Hołowni, wskazał, że przyczyną wycofania projektu ustawy była trudna sytuacja budżetowa oraz konieczność pozyskania środków budżetowych na pomoc dla producentów rolnych poszkodowanych w wyniku tegorocznych niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, w szczególności przymrozków wiosennych i gradobii, niezbędne jest zabezpieczenie w pierwszej kolejności środków na pomoc finansową dla poszkodowanych gospodarstw rolnych skutkami tych niekorzystnych zjawisk. W załączeniu, odpowiedź na interpelację nr 4212.

OPRACOWAŁA

wicedyrektor
/podpisano elektronicznie/